

Владан Бајчета • Јанко Ивановић

РАДНА СВЕСКА 8

уз Читанку за осми разред основне школе

РАДНА СВЕСКА 8

уз Читанку за осми разред основне школе

Редакција Фондације „Алек Кавчић“

Аутори	др Владан Бајчета, мср Јанко Ивановић
Рецензенти	др Данијела Поповић Николић, Филозофски факултет Универзитета у Нишу Тамара Каровић, ОШ „Јелена Ћетковић“, Београд Милош Гвозденовић, ОШ „Свети Сава“, Чачак
Главни уредник	Крста Поповски
Уредник	Софија Вујчић
Илустрације	Горан Витановић
Фотографије	Alek Kavcic Foundation, USA (Shutterstock)
Лектура	Софија Вујчић
Ликовни уредник	Слађана Николић
Дизајн и прелом	Слађана Николић

Издавач АрхиКњига д. о. о.
Љубостињска 2, Београд

За издавача Оливер Кавчић

Штампа Дунав д. о. о., Земун

Тираж 20 000

Прво издање, 2026.

ISBN 978-86-6130-084-4

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.016:811.163.41(075.2)(076.1)
37.016:821-82(075.2)(076.1)

НИКОЛИЋ, Марина М., 1982-

Радна свеска 8 : уз Граматику за осми разред основне школе /
Марина Николић, Јована Јовановић, Јанко Ивановић ; [илустрације
Горан Витановић]. - 1. изд. - Београд : АрхиКњига, 2026 (Београд :
Дунав). - 57, 31 стр. : илустр. ; 29 cm

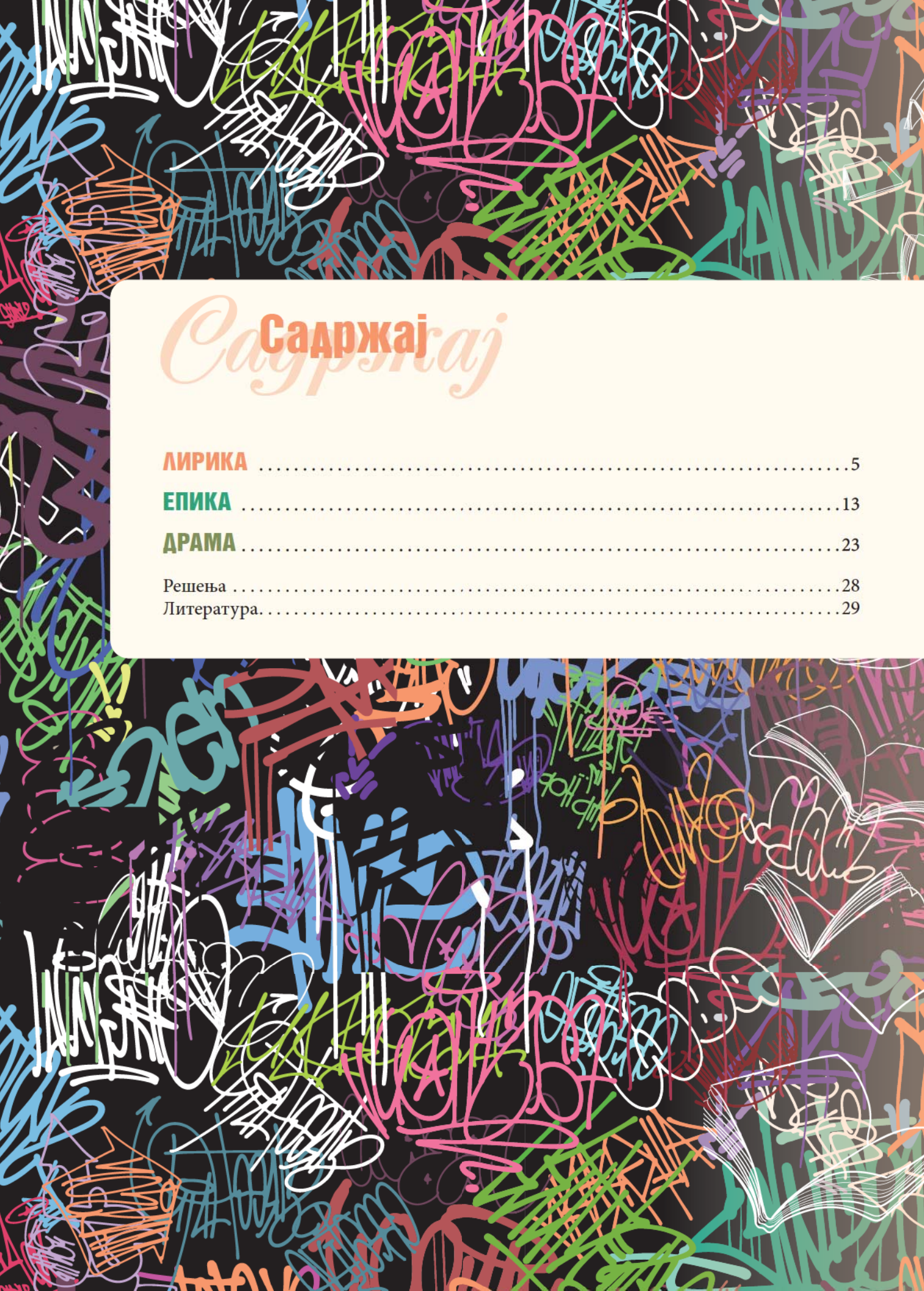
Насл. стр. приштампаног текста : Радна свеска 8 : уз Читанку за осми
разред основне школе / Марина Николић, Јована Јовановић, Јанко
Ивановић. - Оба текста штампана у међусобно обрнутим смеровима . -
Тираж 20.000. - Решења: стр. 51-56. - Библиографија: стр. 57.

ISBN 978-86-6130-084-4

1. Јовановић, Јована, 1985- [autor] 2. Ивановић, Јанко, 1988- [autor]

COBISS.SR-ID 184085001

Министарство просвете,
науке и технолошког
развоја Републике Србије
одобрило је овај уџбеник
за употребу у школама
решењем број:
650-02-00086/2025-07 од
20. 10. 2025. године.

Садржај

ЛИРИКА	5
ЕПИКА	13
ДРАМА	23
Решења	28
Литература	29

Водич

Задаци различитог типа

 Повежи речи са њиховим значењем:

зрело	●	●	кадучи заштитник
гузно	●	●	● мост
тефтер	●	●	● насиље, тиранија
свињар	●	●	● извршилац смртне казне
цесар	●	●	● чамац
хипрота	●	●	● место где се врше жито, али окупај народ
пазанац	●	●	● безбожница
зулум	●	●	● рон
јатак	●	●	● чамац
чир	●	●	● огледало

11. Прочитај следеће епизоде и препознај ко их у делу казује

„С'н'јет је овајниран тиранину,
А камази душа благородној!
Он је састав паклене неслоге:
у њ ратује душа са тијелом,
у њ ратује море са бреговима,
у њ ратује зима и топлина,
у њ ратују вјерни са вјетровима,
у њ ратује жена са живином,
у њ ратује народ са народом,
У њ ратује чоџек са чоџеком,
У њ ратују дјави са њоцима,
У њ ратују дун са небесима.“

(Petar Petrovich Herescu, *Don*)

(Петар Петрович Нерон, *Petrus neroni*)

zniko je tirdnagachna, zasvruzhi **T**, a ukoliko je netachna, zasvruzhi **H**.

10.	Нерад Петровић Негово био је владар Црне Горске владика.	T	F
11.	Негово је написао прву срpsку граматикy.	T	F
12.	У Горском селу је објавио народне песме које је сакупљао у младости.	T	F
13.	Путовао је по Италији са Лубомирком Нендовићем.	T	F
14.	Неговово поватно дело је Ђачки расписник.	T	F
15.	На Ловћену се и данас налази капела у kojoj је сахрањен.	T	F

18. U kom veku su objavljeni sledeći književni deli:

- 2) Живот и образование _____;
 3) Животије Азук Веља _____;
 4) Среће _____;

14 Прочитай есемак и одговори на захтев.

„Nikad me bezu od vode i blata izgubilo svaku boju i svaki kosinac. Stajao je u bama najznačajnije kao da u njemu biva natopio, što su misleći kao da je trbuh, biva natopio, ali sa dugim pramenom, izbeleženo od vode i znanja. Kapičeni su mi baka visle, i naizjed i naizjed. Koku su i grudi, nimali i oči, stane, isprepletene srebrnim kafičima, odujama mi su moćnošću ma kakve pojmove držala. Držao se kapičima najčešće za blazin prst, stojeći, kao ujet, kao lojica, kao. Otupele su ruke, opuštenije glave, činio se iznenađen, smrtinorino. Vodio me i u podvala, visleli su u njemu kapičini obrbe i ujet. Kosa mi je padala na desne plam, sigat nos, i zakan, bez visokog klobuka, nisam se, ne samo da vinne nije izgledao ljudski, nego se činilo gotovo na smrt.“

- 1) Назови діє: _____
 2) Автор: _____
 3) Книжкова вірша: _____
 4) Облік казіваня: _____

 [Допуни реченицу:](#)

Посебна врста романа у којој се приказују преломна историјска искуства nazivna се

 Прочитај одломак и препознај дело и аутора.

"Bio je kraj same gvozdene ograde. Fijuk se blizakom strahovitom brzinom. Petačavo se u vrat. Nenadju se ućini da se pljocini ućiba. On plaće cpetov dućunov, ući samu podizake ućate; jrećko meća. Prolom, tućati, cćrveni i cćrni koloćunji, pćesće dach, jećka gvozdene oćgrade po koćoj doćube kćupan gćad. Kada se sve ućirni, Nenad dćže glavu. Ućade. Pred vćni je dćje pućstioćokćen tćrvoj Saborice nćje. Prećbalo e ućto bćro prećsicoćiti oćgradu. Dćže pućstioćokćen ućto meća se rćsu nćje. Ićpak ka prećbanići pćo oćgrade. I sćm sćući. Pri pćresćakćućućući ćakćićirima za gvoćdeni ćićakći i rćstiraći ućielom dućunov."

- * Назван дити: _____
- * Аутор: _____

17 Повежи речи са њиховим значењем:

посо	орало, тарба
пайзача	орало со стубова на степеншту или терас
подворен	прозорско ставло
члвот	степен
багустрада	градска четврт
загрека	носиле, град
виорш	виничка или севачка капа
басмак	врста метала
макала	препрека, сметна
никал	послужител, домар

Решенња задатака

Решења

AMP/MLA

- [illegible]

ETMVA

1. а. 1818, Јернеј Копар, немачки
26.000
2. **Н, Т, И, Т** (а)
3. Почетак буне арапска држија,
Бој на Милуру, Бој на Чокеници
4. Почетак буне арапска држија
5. метинама

- [illegible]

Лирика
ЛИРИКА

1. Подсети се лирске љубавне песме *Српска дјевојка* и одговори на захтеве.

A. Заокружи слово испред стихова које казује девојка Милица:

a) „Што је море, да је црн мурећеп,
Пак да пишем три године дана
Не би' моји исписала јада.”

b) „Не дај мене, мајко, за недрага;
Волим с драгим по гори одити
Глог зобати, с листа воду пити...”

в) „Нит' сам луда, нит' одвише мудра,
Нит' сам вила да збијам облаке
Већ ђевојка, да гледам преда се.”

г) „Моја недра не миришу
Нити дуњом, ни неранчом
Нити смиљем, ни босиљем,
Веће душом девојачком.”

Б. Подвучи четири особине које се односе на девојку Милицу:

• повучена	• смерна	• неискрена
• честита	• радознала	• знатижељна
• стидљива	• расејана	

2. Заокружи четири синтагме које се односе на народну лирску песму *Љубавни расћанак*:

• око соколово	• чаша молитвена	• плави зумбул
• црн мурећеп	• дуге трепавице	• зелена када
• лист хартије	• бијело лице	• утва златокрила

3. Напиши значења синтагми из народне лирске песме *Љубавни расћанак* на линијама поред њих:

a) плави зумбул _____;

б) зелена када _____.

4. На линијама испод стихова из народне лирске љубавне песме *Љубавни расћанак* напиши називе најмање шест стилских фигура које у њој препознајеш.

Два цвијета у бостану расла:
Плави зумбул и зелена када.
Плави зумбул оде на Дољане,
Оста када у бостану сама.
Поручује зумбул са Дољана:
„Душо моја, у бостану кадо!
Како ти је у бостану самој?”
Одговара из бостана када:
„Што је небо, да је лист артије,
Што је гора, да су калемови,
Што је море, да је црн мурећеп,
Пак да пишем три године дана,
Не би' моји исписала јада.”

_____;

_____;

_____;

_____;

_____;

_____.

5. Напиши назив главног мотива који препознајеш у народној лирској песми *Најлејши мирис*.

„Ој девојко, душо моја!
Чим миришу недра твоја?
Или дуњом, ил' неранчом,
Или смиљем, ил' босиљем?
Ој Бога ми, млад јуначе!
Моја недра не миришу
Нити дуњом, ни неранчом,
Нити смиљем, ни босиљем,
Веће душом девојачком.”

- Главни мотив: _____.

6. Прочитај стихове из народне лирске љубавне песме, па на линији испод стихова напиши значење подвучене речи.

„Што је небо, да је лист артије,
Што је гора, да су калемови,
Што је море, да је црн мурећеп,
Пак да пишем три године дана,
Не би' моји исписала јада.”

7. Прочитај стихове из народне епско-лирске песме *Женидба Милића Барјакџара* и одговори на питање.

„Чарна горо, не буди јој страшна!
Црна земљо, не буди јој тешка!
Вита јело, пусти широм гране,
Начини ми заручници лада;
Кукавицо, рано је не буди,
Нека с миром у земљи почива!”

- За ким тугује Милић Барјактар?

- a) за мајком;
- b) за Љепосавом;
- v) за сестром.

(Заокружи слово испред тачног одговора.)

8. Заокружи мотиве који се појављују у народној епско-лирској песми *Женидба Милића Барјакџара*:

- урок
- клетва
- састанак
- подела имовине
- чудо
- трагична судбина главних јунака
- барјак

9. Прочитај одломак из народне епско-лирске песме *Женидба Милића Барјакџара* и одговори на питање.

„А кад Милић дара приватио,
Коња јаше, коњ му поиграва,
А звекеће сабља о бедрици,
А жуборе пуца на прсима,
На калпаку трепеће му перје.
Није шала, онака ђевојка!”

- Како се Милић осећа после добијених дарова (коњ вранац, сребром оковано седло, позлаћени шестопер, девојка)?

- а)** Дарови га спутавају.
- б)** Важно му је како изгледа.
- в)** Радостан је и срећан.
- г)** Прави се важан.

(Заокружи слово испред тачног одговора.)

10. Одреди прецизан назив стихова из народне епско-лирске песме *Женидба Милића Барјакџара*:

„Чудо људи за ђевојку кажу:
Танка струка, а висока стаса...”

- Назив стиха: _____.

11. Подвуци два мотива у следећој строфи из XIV песме *Ђулића Јована Јовановића Змаја*:

„Љубим ли те... ил' ме санак вара,
Што те удиљ уза ме дочара;
Љубим ли те... ил' ме душа вара,
Што се удиљ с тобом разговара”

12. Прочитај следећу строфу из песме Јована Јовановића Змаја, а затим одговори на захтеве.

„Љубим ли те... ил' ме безум гања,
Немам вида, немам осећања;
Љубим ли те... ил' љубави није,
Што се грли, то су само змије;”

- а)** Одреди врсту стиха.

- Врста стиха: _____;

- б)** Одреди врсту риме.

- Врста риме: _____;

- в)** После ког слога је цезура у стиховима? _____;

- г)** Како се назива строфа од четири стиха? _____.

13. На линијама напиши како се називају строфе од:

а) пет стихова: _____;

б) шест стихова: _____;

в) седам стихова: _____;

г) осам стихова: _____;

а) девет стихова: _____;

ђ) десет стихова: _____.

14. Шта турска реч „ђул” значи у српском језику?

15. Прочитај следећу строфу из песме Јована Јовановића Змаја и одговори на захтеве.

„Месечина – ал’ месеца нема;
моја мила зелен венац снила,
Пак се мало у сну насмијала,
Од тога се поноћ засијала.”

(Јован Јовановић Змај, *Ђулићи*, VII)

А. Заокружи речи које се у строфи римују.

Б. Коју стилску фигуру у подвученим стиховима познајеш?

• Стилска фигура: _____.

16. Како се зове рима која се остварује у средини и на крају речи једног стиха?

„Моја **мила** зелен венац **снила**;
(Јован Јовановић Змај, *Ђулићи*, VII)

• Назив риме: _____.

17. У наведеном низу подвуци народне лирске љубавне песме:

• *Очију твојих да није*

• *Ојомена*

• *Српска дјевојка*

• *Љубавни расџанак*

• *Месечев сјај*

18. Заокружи појмове који се односе на песму *Ојомена* Десанке Максимовић:

• лирика

• родољубље

• музика

• описна песма

• пролеће

• љубавна песма

19. У следећој строфи из песме *Очију твојих да није* Васка Попе подвуци стих који се назива седмерац:

„Очију твојих да није
Не би било неба
У малом нашем стану.”

20. Поред наведених стихова напиши имена и презимена њихових аутора:

- а)** „славуја твојих да није” _____;
- б)** „не остављај ме никад саму” _____;
- в)** „изађе месец – више не могу да се борим” _____.

21. Препознај песме из којих потичу следећи стихови:

а) „Без њих нема више лета
Над облаком мрака густа,
Без њих би се малаксало,
Без њих би се брзо пало,
Свет би био гроб без цвета,
живот празан — младост пуста!”

• Наслов песме: _____;

• Аутор: _____.

б) „Тешко му се, тешко раставити,
Али шта ће када мора бити,
За њи срце њему младо туче,
Али нешто на далеко вуче,
Он не може више одолети,
Па се vine и у свет полети.”

• Наслов песме: _____;

• Аутор: _____.

в) „...А камен овај, ко пирамида
Што се из праха диже у небо,
Костију кршних то је гомила
Што су у борби против душмана
Дедови твоји вољно слагали.”

• Наслов песме: _____;

• Аутор: _____.

22. Препознај стилску фигуру у следећим стиховима:

„Где ја стадох – ти ћеш поћи!”
„Што не могох – ти ћеш моћи!”
„Куд ја нисам – ти ћеш доћи!”
„Што ја почех – ти продужи!”
„Још смо дужни – ти одужи!”

(Јован Јовановић Змај, *Светили јрбови*)

• Стилска фигура: _____.

23. Допуни реченицу:

_____ поезију чине песме у којима су доминантна патриотска осећања: љубав према отаџбини, понос славном историјом и слободарски дух.

24. Поред наслова песме напиши име и презиме њеног аутора:

а) Труба _____;

б) Ветар _____;

в) Србија _____.

25. Допуни реченицу:

Сразмерно правилно понављање стихова у песми назива се _____.

26. Поред синтагме напиши назив песме у којој се појављује:

а) лелек рушне сељанке _____;

б) буно међу народима _____.

27. Прочитај стихове и одреди њихову врсту:

„Ветар. Сва су врата на кући закључана,
Борови и скитнице ће остати на ветру,
А ти си добар дечак и мајка ће пољупцем
Да запечати твоју данашњу малу јаву.”

(Иван В. Лалић, *Ветар*)

• Врста стиха: _____.

28. Допуни реченицу:

Песме у којима песник промишља о смислу људског постојања, положају човека у природи, друштву, на земљи и у васиони, сврставају се у _____ или _____ поезију.

29. На основу понуђених асоцијација одреди о којој се личности (име и презиме писца) ради.

мотив природе	гимназијски професор	Вече	поезија за децу
бајке	ствара у три књижевна рода	сликар	лекар
Грачаница	породица уметника	Скадарлија	Невен
Бранковина	елегија	19. век	породични живот
_____	_____	_____	_____

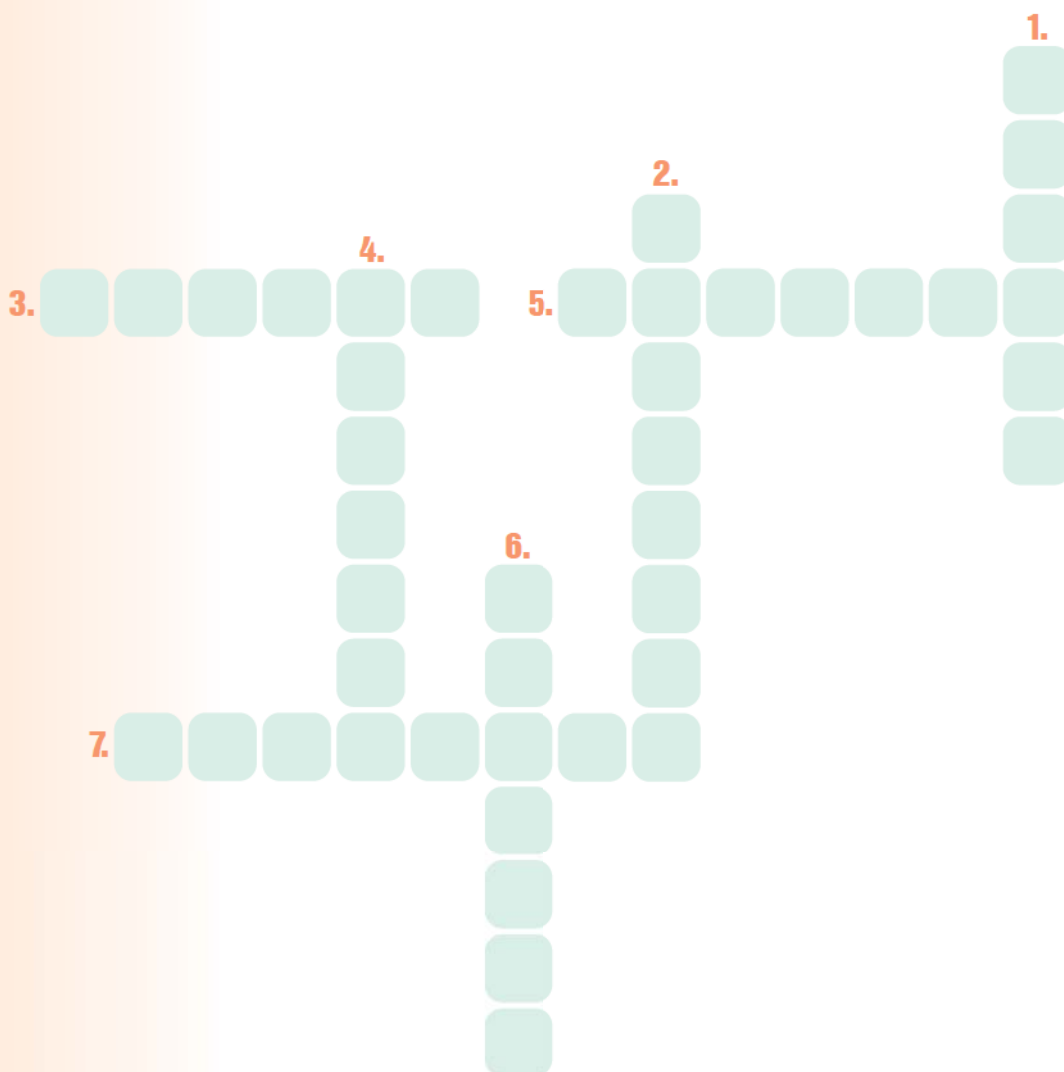
30. Реши укрштеницу.

Усправно:

1. врста народних епско-лирских песама
2. стилска фигура која у везу доводи појмове по супротности
4. врста лирске песме у којој преовладава тужно расположење
6. понављање истих речи или синтагми на крају стихова једне песме

Водоравно:

3. стих или група стихова која се у песми понавља у релативно правилним размацима
5. понављање истих речи или синтагми на почетку стихова једне песме
7. врста народних обичајних лирских песама

Этика
ЕПИКА

1. Допуни реченице:

Вуково прво издање *Српској рјечника* објављено је _____ године. На изради речника помагао му је словеначки лингвиста и слависта _____ (име и презиме) који је све речи превео на _____ и _____ језик.

Тај речник има око _____ речи.

2. Прочитај следећи одломак из дела Владана Недића о Филипу Вишњићу и одговори на захтев.

„Филип Вишњић је рођен на Мајевици, у селу Горња Трнова, код Угљевика. Ослепевши од великих богиња још као дете, Вишњић је постао професионални певач. С гуслама у рукама је путовао по читавом Босанском пашалуку, па и даље, све до Скадра. По селима и на манастирским саборима певао је Србима, а пролазећи кроз градове певао је на дворovima турских првака. Две публике тражиле су различите песме тако да је Вишњић имао два различита репертоара, један за своје хришћанске, а други за муслиманске слушаоце. У манастиру Шишатовцу, 1815. године, нашао се са Вуком Караџићем који је записао његових седамнаест песама, четири старе и тринаест нових, устаничких. У Шишатовцу је и касније Филип Вишњић често бивао гост код тадашњег водећег српског песника Лукијана Мушицког. Мушицком је испричао како је стварао песме: питао је ратнике, када су се враћали с бојишта, ко их је предводио, где су се тукли, ко је погинуо, против кога су ишли итд.”

- Уколико је тврдња тачна, заокружи **Т**, а уколико је нетачна, заокружи **Н**.

а) Народни певач Филип Вишњић је рођен слеп.	Т Н
б) Филип Вишњић певао је песме уз гусле.	Т Н
в) Филип Вишњић имао је три различита репертоара.	Т Н
г) Савременици Филипа Вишњића били су Вук Стефановић Караџић и Лукијан Мушицки.	Т Н

3. Прочитај одломак из народне приповетке *Усуд* и одговори на питање.

„Ја сам наумио да се поделимо!” Овај га стане одвраћати: „Немој, брате, та добро нам је обојици, ти имаш све у рукама и своје и моје, а ја сам задовољан како год ти урадиш”.

- Ко у одломку води дијалог?

- а)** два брата; **б)** домаћин и брат; **в)** брат и Усуд.

(Заокружи слово испред тачног одговора.)

4. Наведи називе народних епских песама о Првом српском устанку које је испевао Филип Вишњић:

_____;

_____;

_____.

5. Препознај народну епску песму из које потичу следећи стихови:

„Начинише од стакла тепсију,
Заграбише воде из Дунава,
На Небојшу кулу изнесоше,
Наврх куле вргоше тепсију,
У тепсију зв'језде поваташе,
Да гледају небеске прилике,
Што ће њима бити до пошљетка.”

- Народна епска песма: _____.

6. Подвучи назив стилске фигуре коју препознајеш у следећем стиху:

„Кад устане кука и мотика”

- алегорија
- персонификација
- метонимија

7. Допуни реченицу:

У биографијама писац бележи животопис _____,
док се у мемоарима налазе ауторове успомене _____
у којима је био учесник или сведок. Вуково *Житије Ајдук Вељка Пећровића* је
пример _____, а *Мемоари* Проте Матеје су пример _____.

8. Прочитај одломак и одреди његовог аутора.

„Премда се он тога љета састајао и помирио с Црним Ђорђијем, но у јесен остаће опет код Миленка и код Петра, и они га по Новом љету (1811. године) доведу у Бијоград, да би им с својим момцима био у помоћи ако се побију с Младеном и с Црним Ђорђијем. Црни Ђорђије пак и Младен, видећи да је он једина надежда и потпора Миленкова и Петрова, обласкају га и поткупе, па још изнесу некакво лажљиво писмо као да су Турци ударили на Бању, те га тако пошаљу на Крајину пред Турке, обећавајући да ће му се одма војводска диплома за њим послати, као што и буде.”

- a) Прота Матеја Ненадовић;
- b) Доситеј Обрадовић;
- v) Вук Стефановић Караџић.

(Заокружи слово испред тачног одговора.)

9. Допуни реченице:

_____ представља књижевни облик који је драмски по форми, а епски по садржини, духу, стиху и другим елементима. Најпознатије дело у овој књижевној врсти на српском језику је _____, а написао га је _____.

10. Повежи речи са њиховим значењем:

зрцало	хајдучки заштитник
гумно	мост
тефтер	насиље, тиранија
синцир	извршилац смртне казне
целат	ланац
ћуприја	место где се врше жито, или окупља народ
шанац	бележница
зулум	ров
јатак	чамац
чун	огледало

11. Прочитај следеће стихове и препознај ко их у делу казује:

„Св'јет је овај тиран тиранину,
А камоли души благородној!
Он је состав паклене неслоге:
у њ ратује душа са тијелом,
у њ ратује море са бреговима,
у њ ратује зима и топлина,
у њ ратују вјетри с вјетровима,
у њ ратује живина с живином,
У њ ратује народ са народом,
У њ ратује човјек са човјekom,
У њ ратују дневи са ноћима,
У њ ратују дуси с небесима.”

(Петар Петровић Његош, *Горски вијенац*)

• Књижевни лик: _____.

12. Уколико је тврдња тачна, заокружи **T**, а уколико је нетачна, заокружи **H**.

a) Петар Петровић Његош био је владар Црне Горе и владика.	T	H
б) Његош је написао прву српску граматику.	T	H
в) У <i>Горском вијенцу</i> је објавио народне песме које је сакупљао у младости.	T	H
г) Путовао је по Италији са Љубомиром Ненадовићем.	T	H
д) Његово познато дело је <i>Ђачки расџанак</i> .	T	H
ђ) На Ловћену се и данас налази капела у којој је сахрањен.	T	H

13. У ком веку су објављена следећа књижевна дела:

- a)** *Животи и њриклученија* _____;
- б)** *Житије Ајдук Вељка* _____;
- в)** *Сеобе* _____.

14. Прочитај одломак и одговори на захтеве.

„Чизме му беху од воде и блата изгубиле сваку боју и висиле су му под коленима. Стајао је у њима накриво, као да је увек био напит. Његове чакшире, што су му висиле као џак са трбуха, биле су црвене, али са дугим пругама, избледелим од воде и сунца. Каишеви су са њега висили, и напред и натраг. Кожуси и грудњаци, олињали и очупани, тесни, испреплетени сребрним кићанкама, одузимају су му могућност ма каквог војничког држања. Држао се рукама најчешће за болан трбух, стојећи, као узет, иза својих кола. Опуштених руку, опуштене главе, чинио се изнемогао, смртно оронут. Висио му је и подваљак, висили су му и очни капци и обрве и уши. Коса му је падала на дебео, пљоснат нос, и такав, без високог клобука, гологлав, не само да више није изгледао јуначина, него се чинио готов на смрт.”

а) Наслов дела: _____;

б) Аутор: _____;

в) Књижевна врста: _____;

г) Облик казивања: _____.

15. Допуни реченицу:

Посебна врста романа у којој се приказују преломна историјска искуства назива се _____.

16. Прочитај одломак и препознај дело и аутора.

„Био је крај саме гвоздене оградe. Фијук се ближио страховитом брзином. Претварао се у урлик. Ненаду се учини да се плочник угиба. Он паде целом дужином, уза само подножје оградe; јастук преко њега. Пролом, тутањ, црвени и црни колутови, пресече дах, јека гвоздене оградe по којој добује крупан град. Када се све умири, Ненад диже главу. Устаде. Пред њим се још пушио окрњен торањ Саборне цркве. Требало је што брже прескочити ограду. Диже јастук: око њега се расу перје. Ипак га пребаци преко оградe. И сам скочи. При прескакању закачи чакширама за гвоздени шиљак и распара их целом дужином.”

• Наслов дела: _____;

• Аутор: _____.

17. Повежи речи са њиховим значењем:

окно ☐	☐ ограда, тараба
шајкача ☐	☐ ограда од стубова на степеништу или тераси
подворник ☐	☐ прозорско стакло
плот ☐	☐ степеник
балустрада ☐	☐ градска четврт
запрека ☐	☐ насеље, град
варош ☐	☐ војничка или сељачка капа
басамак ☐	☐ врста метала
махала ☐	☐ препрека, сметња,
никал ☐	☐ послужитељ, домар

18. Подвуци дијалог у датом одломку из Андрићеве приповетке *Књиџа*.

„Дечаку се чинило као да је одједном и неочекивано стављен на неку претешку и немилосрдну пробу. Најлепше што је имао од библиотеке двогодишња жеља и мисао о њеном остварењу сад је прошло. Грубо пробуђен, ухваћен у маштањима као у кривици, он је био збуњен и уплашен. Нарочито се бојао да му професор не надене неки подругљив надимак, јер је имао обичај да то чини, а после, кад ђаци прихвате то подругљиво име, нико му га неће скинути.

– Дакле, шта је по вољи? – продужи професор иронично.

– Ја бих... Молио бих нешто о путовањима... – муцао је изненађен дечак.

– Ти би, молио би... Ти сам не знаш, чини ми се, шта хоћеш – каже професор и маша се за једну кратку, подебљу књигу, уноси дечаково име у списак, и предаје му жустро.

– Идемо даље!”

19. Допуни реченицу:

У Андрићевим приповеткама *Панорама* и *Књиџа*, као и у Буцатијевој причи *Колумбар*, насловни мотиви се појављују сразмерно често, па би се они могли назвати

_____.

20. Дефиниши **алегорију**:

21. Које године је Иво Андрић добио Нобелову награду за књижевност?

• _____ године.

22. У сваком пару подвуци појам који се односи на дело Дина Буцатија *Колумбар*.

• приповетка – легенда

• алегорија – алитерација

• непознато време радње – непознато место радње

• фантастични елементи – роман

• *Мамац* – *Продавница ђајни*

23. Прочитај одломак и одговори на захтеве.

„Још двадесетак таквих кућица, па онда десетак повећих, то је село К. у горњој Далмацији. Село се разасуло на једном рубу равнице, под брежуљцима. Мала старинска православна црква, склонила се за најгушћом гомилом кућа, у средини. А у зачељу села, одвојена, зидала се велика, господска зграда, очевидно богомоља, која би доликовала каквој варошици, а не најсиромашнијем селу Петрова Поља.”

а) Наслов дела: _____;

б) Аутор: _____;

в) Књижевна врста: _____.

24. Уколико је тврдња тачна, заокружи **Т**, а уколико је нетачна, заокружи **Н**.

- а)** Новела *Пилийенда* је објављена 1901. године. **Т Н**
б) Симо Матавуљ је представио тежак живот српског сеоског, православног становништва, изложеног унијаћењу. **Т Н**
в) Радња у Матавуљевом делу *Пилийенда* одвија се у Боки Которској. **Т Н**
г) Пилип Бакљина пристаје на понуду власти. **Т Н**

25. Напиши значења следећих речи:

- а)** депеша – _____;
б) грош – _____;
в) жрвањ – _____;
г) зумбул – _____;
д) рабин – _____;
ђ) тираж – _____.

26. Прочитај одломак и одговори на захтев.

„И сумрак се почео хватати, а лађе још нема. Свет који ју је чекао почео се разилазити. Оде и дечко с тврдим земичкама и капетаница с бајатим лицем. Одоше и оба практиканта с Марком столаром, свадивши се најпре с гостионичаром, што им је точио још прошле среде отворено пиво. Пођоше и кочијаши нудећи се да по два гроша возе у варош; али већина, „ради апетита” или „опружења ногу”, оде пешице, приметивши прут на раме а палац од леве руке за шпаг од пршњака. Ни жена Маринка магације не хтеде сести у кола, већ пође са својим маленим друштвом пешице, окрећући час по леђа онима с којима је говорила; и то не из непристојности, већ просто због тепелука, који тако безазлено блисташе као да је Зајечар процватио, а кроз Књажевац протекла река од млека.”

• Уколико је тврдња тачна, заокружи **Т**, а уколико је нетачна, заокружи **Н**.

- а)** Ово дело написао је Лаза Лазаревић. **Т Н**
б) У питању је драма *Све ће њо народ њозлајити*. **Т Н**
в) Дескрипција је облик казивања који у овом одломку преовлађује. **Т Н**
г) *Све ће њо народ њозлајити* је дело које је написано у XX веку. **Т Н**

27. Допуни реченицу:

_____ је начин на који писац обликује језик у свом делу, а који чини скуп препознатљивих одлика његовог писања. Он је главна особеност аутора, оно по чему се један књижевник најбоље распознаје од других.

28. Прочитај одломак и одговори на захтеве.

„Одакле да почнем”, каже мајка. Истог тренутка пружам руку и притискам дугме на магнетофону. Магнетофон је стар. Данима сам обилазио продавнице и распитивао се где могу да набавим такав апарат, марка није била важна. Продавци су били љубазни, смешкали се, слегали раменима, показивали ми најновије моделе касетофона. Један од њих, у тржном центру у северном делу града, признао ми је да никада није видео магнетофон. Мислио је, додуше, да је његов отац, заправо очух, имао такву справу. Није имао бољу реч за то, рекао је, јер у поређењу са данашњим уређајима, рекао је и дотакао низ нових јапанских модела, и не може се говорити другачије.

а) Наслов дела: _____;

б) Аутор: _____;

в) Књижевни род: _____;

г) Књижевна врста: _____.

29. Прочитај одломке и заокружи облик казивања који у њима запажаш:

а) „Пре четрнаест година, не, пре шеснаест година умро је мој отац. Умро је брзо, у једном трептају, како је говорила моја мајка, премда сам ја био уверен да је умирао полако, годинама, и да се заразио смрћу оног трена када се, четрдесет година пре тога, нашао иза оградe од бодљикаве жице у немачком логору за заробљене официре.”

(Давид Албахари, *Мамаи*)

- хронолошко приповедање
- ретроспективно приповедање

б) – Мој син? Казанџија! Ех, да видите како тај ради. У њега рука, видите, овде дебља него у мене нога овде. Ја сам због ових оскудних времена продао све што сам имао, шта ће ми, само сам алат оставио. Али док је његових руку и алата, биће нама двојици хлеба, па баш да нас је десеторо.

– Знам, знам – рече капетан – али шта је он у војсци?

(Лаза Лазаревић, *Све ће то народ поглавити*)

- портрет
- дијалог

в) „Био је диван сунчан дан; море је било мирно. Стефано, који никад није био на броду, срећан, мувао се по палуби, дивећи се компликованим маневрима једара. И постављао је сва могућа питања морнарима који су му, осмехујући се, давали сва објашњења.

Када је стигао на крму, дечак је застао и почео радознано да посматра нешто што се повремено појављивало на површини, на удаљености од двеста-триста метара иза брода.

Мада је брод већ летео, ношен величанственим ветром, он је стално држао исту удаљеност. И, мада он није схватио шта је то, имало је у себи нечег необјашњивог што га је безмерно привлачило.”

(Дино Буцати, *Колумбар*)

- хронолошко приповедање
- ретроспективно приповедање

30. Подвуци појмове који се односе на дело Ричарда Баха *Галеп Џонаџан Ливинџтон*.

- митско биће
- слобода
- сећање
- XX век
- Саливен
- детињство
- упорност
- америчка књижевност

31. Допуни реченицу:

_____ је краћи или дужи прозни запис у којем се исказују мишљења, ставови, разматрања о одређеним питањима науке, уметности, морала и другим проблемима. Настао је као врста споја филозофије и књижевности, будући да мисаоном садржају придаје литерарни облик.

32. Подвуци унутрашњи монолог у следећем одломку:

„Баш ме брига шта мисле. Показаћу ја њима шта значи летети. Бићу прави прогнаник, ако баш то хоће. А после ће им бити жао...”

У глави му одјекне нечији глас који је био врло благ, али га толико уплаши да се затетурао у ваздуху.

– Немој да будеш тако строг према њима, галебе Флечере! Тиме што су те протерали оштетили су сами себе и једног ће дана сами то увидети, једног дана ће и сами да виде оно што ти сада видиш. Опрости им и помози да им се отворе очи, да прогледају.”

(Ричард Бах, *Галеп Џонаџан Ливинџтон*)

33. Допуни реченицу:

_____ је последњи део радње неког уметничког дела, у којем се се откривају судбине ликова са одређене временске удаљености у односу на саму радњу.

34. На основу понуђених асоцијација одреди о којој се личности (име и презиме писца) ради.

Први српски устанак	дипломатија	научник	Правитељствујушчи совјет
Бранковина	историја	астрономска теорија климатских промена	аутобиографија
Правитељствујушчи совјет	мостови	аутобиографија	Велика школа
Мемоари	Нобелова награда	календар	просветитељ
_____	_____	_____	_____

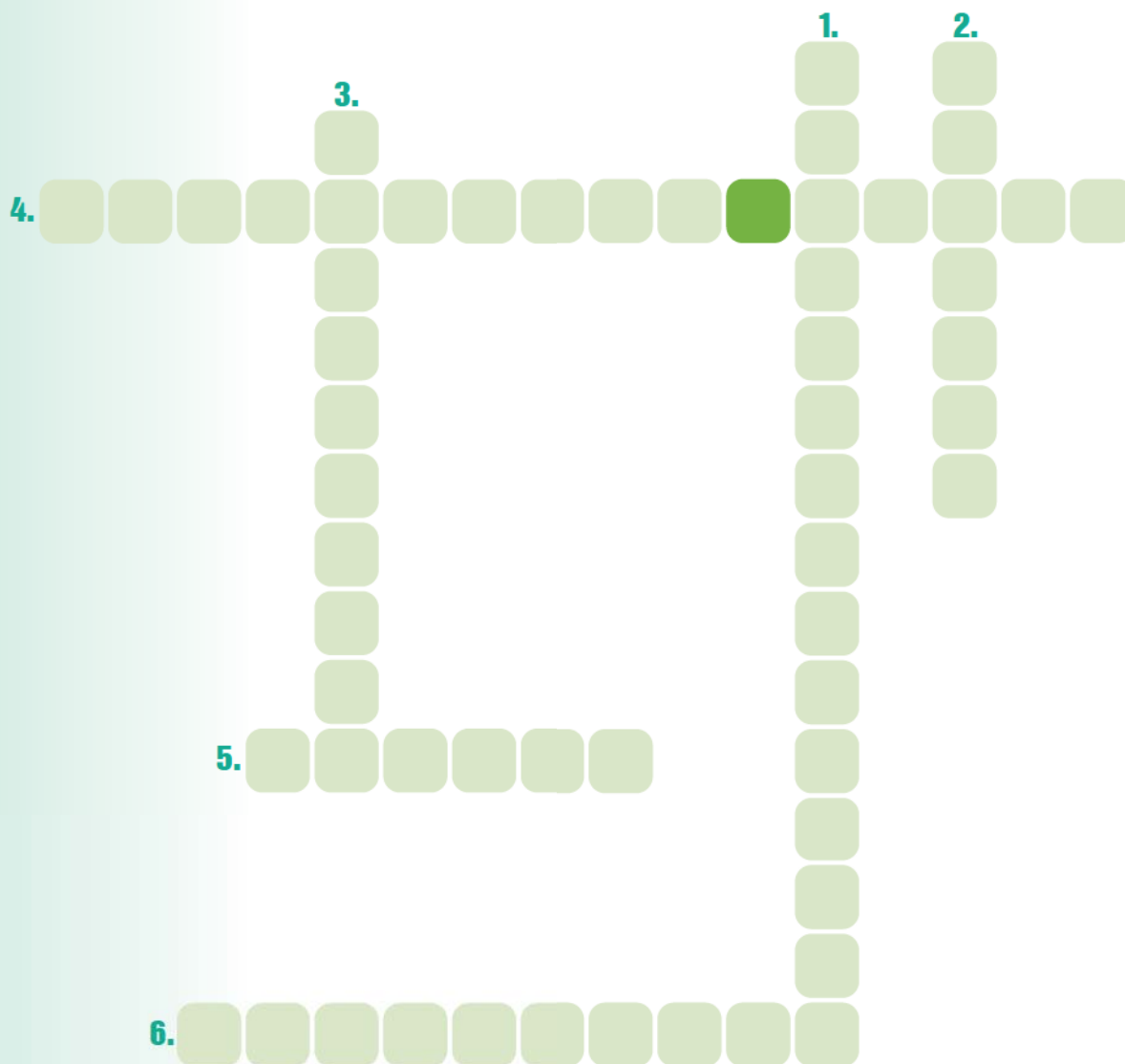
35. Реши укрштеницу.

Усправно:

1. портретисање ликова књижевног дела, њихових особина које се могу очитовати на површини или сугерисати говором, односно поступцима
2. књижевнонаучна врста која садржи ауторове успомене на важне историјске догађаје, у којима је он био учесник или сведок
3. епско дело средњег обима

Водоравно:

4. врста романа у којој се приказују преломна историјска искуства
5. узрочно-последични след догађаја
6. књижевнонаучна врста у којој писац бележи животопис неке значајне или интересантне историјске личности

Trama
ДРАМА

1. Подвуци појмове који се односе на драмски књижевни род:

- нарација
- лица
- дидаскалије
- чин
- лирски субјект
- сцена

2. Тема дела *Јазавац ђред судом* Петра Кочића је:

- а)** исмевање сељака;
- б)** исмевање јазавца;
- в)** исмевање власти;
- г)** исмевање Давида.

(Заокружи слово испред тачног одговора.)

3. У одломку из дела *Јазавац ђред судом* Петра Кочића подвуци дидаскалије:

ПИСАРЧИЋ (заједљиво): А како ти се зове њивица? То треба славни суд да зна.

ДАВИД (џаре сузе): Чудновато се, дијете, зове њивица. Зове се: *Ни Давидова ни царска ни сјаиска*. Тако јој је име и тако је, чини ми се, и вође у суду записато.

4. У наведеном одломку из драме *Јазавац ђред судом* Петра Кочића и одговори на захтеве.

ДАВИД: Добар дан, главати царски господини! Е, чекај, блентави Давиде! Што си посрљо ко прасе у сурутку? Зар не видиш да господини имају посла? Ослони се на зид, па мало причекај. (*Јазавцу*.) А ти, лопове један, дошо си ће треба! Истина бог, вође нема куруза, али има нешто друго, јазо.

А. Подвучи реченице у којима се Давид обраћа себи.

Б. Који облик казивања представљају реченице које си подвукао?

- Облик казивања: _____.

5. Број поред имена драмског лица из комедије Бранислава Нушића *Сумњиво лице* напиши поред карактерних особина које га описују:

- 1. Вића **а)** неодговорност, глупост, умишљеност, кукавичлук, лажљивост ____
- 2. Жика **б)** безвољност, необразованост, пијаница ____
- 3. Јеротије Пантић **в)** лукавост, лажљивост, каријеризам ____

6. Заокружи појмове који се односе на следећи одломак из Молијерове комедије *Грађанин џлемеић*:

ДРУГИ ЧИН ПОЈАВА IV

Пређашњи, **УЧИТЕЉ ФИЛОЗОФИЈЕ**.

ЖУРДЕН: Ох, господине филозофе, баш дођосте у згодан час са вашом филозофијом. Умирите, молим вас, ове људе.

УЧИТЕЉ ФИЛОЗОФИЈЕ: Шта је то било? Шта вам је, господо?

- приповедање
- мелодичност
- чин
- појава
- дијалог
- монолог
- лица
- скица

7. У следећем низу подвучи наслове драмских дела:

- Избирачица
- Панорама
- Кирија
- Свемирски змај
- Сеобе
- Мали њринци
- Покондирена џијква
- Сумњиво лице
- Грађанин џлемиић

8. Лик господина Журдена из Молијерове комедије *Грађанин џлемиић* понашањем и особинама подсећа на један лик из Стеријине комедије *Покондирена џијква*. Подсети се радње Стеријиног дела и напиши: које драмско лице показује сличне црте као Журден.

- Драмско лице: _____.

9. Дело *Ноћ и мајла* Данила Киша је:

- а)** ТВ новела; **б)** ТВ драма; **в)** приповетка; **г)** радио-драма.

(Заокружи слово испред тачног одговора.)

10. Уколико је наведена тврдња тачна, заокружи **Т**, а уколико је нетачна, заокружи **Н**:

- а)** На самом почетку драме читаоци сазнају име младића. **Т Н**
- б)** Сећања учитељице и њеног мужа подударају се са сећањима младића. **Т Н**
- в)** Госпођа Риго је заборавна. **Т Н**
- г)** Друштвени положај младића остао је непромењен у односу на онај који је имао у детињству. **Т Н**

11. Препознај дело из ког је следећи одломак:

„Несрећник сам одмалена
Од све муке песме певам
Волео бих мајко мила
Да све ово само сневам.”

- Наслов дела: _____;
- Аутор: _____.

12. Прочитај одломак из драме *Ко џио џамо џева* Душана Ковачевића и одговори на захтеве.

„Испред оронуте зграде, која служи као аутобуска станица, чека десетак људи. Међу њима су најупадљивији: Алекса – жилав, кочоперан и прек старац од седамдесетак и нешто година; Ловац – висок, дежмекаст човек; Певач – провинцијски лепотан у црном оделу и са плитким шеширом, на уличканој глави; Ђелави – плућни болесник; Брка – снажан човек у пумпарикама, са плавим руксаком на леђима и шеширом широког обода.”

- а)** Која лица су названа према својим физичким особинама?
_____;
- б)** Која лица су названа према занимањима која обављају?
_____;
- в)** Наведи лица у чијем представљању запажаш психолошку карактеризацију:
_____.

13. На основу наведеног објашњења закључи о којој врсти комедије је реч:

Ова врста комедије одликује се сложеним заплетом који, уз бројне обрте, води ка срећном расплету. Јунаци у њој су углавном неспретни и несналажљиви. Комични ефекти произилазе из неспоразума, сплетки, забуна и непажње. Циљ ових комедија није да исмеју, већ да се читаоци забаве.

а) комедија интриге; **б)** комедија карактера; **в)** комедија нарави.

(Заокружи слово испред тачног одговора.)

14. На основу понуђених асоцијација одреди о којој се личности (име и презиме писца) ради.

приповетке	помодарство	Народно позориште	савремени писац
Давид Штрбац	Краљ Луј XIV	<i>Власи</i>	сценариста
Змијање	комедија	чиновник	редитељ
сатира	карактер	псеудоним	путници

15. Реши укрштеницу.

Усправно:

2. подругљив и подсмешљив говор, којим се на духовит начин износи став или мишљење које је супротно од онога што се казује речима (нпр. за глупог човека се каже да је паметан, за себичног да је великодушан, за ленштину да је вредан човек и сл.)
3. наслов Нушићеве комедије чије је главни јунак срески капетан Јеротије Пантић
6. аутор приповедака *Дечак и њас* и *Прича о њечуркама*, као и драме *Ноћ и мајла*
8. кратак садржај сценарија који не садржи дијалоге
9. књижевно обликован текст неке филмске, телевизијске, радио или позоришне приче
12. књижевно дело у којем се уз помоћ ироније осуђују негативне појаве у друштву

Водоравно:

1. аутор комедије *Грађанин њлемић*
4. име главног јунака комедије *Грађанин њлемић*
5. облик казивања који представља разговор између двају или више лица
7. врхунац у развоју радње у односу на њено кретање од тренутка заплета; најнапетији тренутак у драми
10. врста комедије која има један чин
11. стилска фигура у којој се спајају два противречна појма, нпр. *звучна њишина*, *њошћен лойов*, *живи мртвац* и сл.

Решења

ЛИРИКА

1. А. в) Б. повучена, смерна, честита, стидљива
2. плави зумбул, црн мурећеп, зелена када, лист хартије
3. а) момак б) девојка
4. метафора, контраст, симбол, хипербола, епитет, алегорија (апострофа, анафора, стални епитет, инверзија).
5. душа 6. мастило 7. б)
8. урок, трагична судбина главних јунака
9. в) 10. епски десетерац 11. санак, душа
12. а) десетерац б) парна рима
в) После 4. слога. г) катрен
13. а) квинта (квинтил) б) сестина (секстина)
в) септима г) октава д) нона ђ) децима
14. ружа
15. А. мила, снила; насмијала, засијала
Б. хипербола
16. леонинска рима
17. *Српска дјевојка, Љубавни расјанак*
18. лирика, музика, љубавна песма
19. „У малом нашем стану.”
20. а) Васко Попа б) Десанка Максимовић
в) Марина Цветајева
21. а) *Свејили њорови*, Јован Јовановић Змај
б) *Ђачки расјанак*, Бранко Радичевић
в) *Ошацибина*, Ђура Јакшић
22. контраст (антитеза)
23. Родољубиву
24. а) Момчило Настасијевић
б) Иван В. Лалић в) Оскар Давичо
25. рефрен 26. а) *Труба* б) *Србија*
27. слободни стих 28. мисаону, рефлексивну
29.

Десанка Максимовић	Момчило Настасијевић	Ђура Јакшић	Јован Јовановић Змај
-----------------------	-------------------------	----------------	----------------------------
30. усправно: 1. балада, 2. антитеза, 4. елегија,
6. епифора; водоравно: 3. рефрен,
5. анафора, 7. здравица

ЕПИКА

1. а. 1818, Јернеј Копитар, немачки и латински, 26.000
2. Н, Т, Н, Т 3. а)
4. *Почетњак буне њоршћив дахија*,
Бој на Мишару, *Бој на Чокешини*
5. *Почетњак буне њоршћив дахија*
6. метонимија

7. значајне или интересантне историјске личности, на важне историјске догађаје, биографије, мемоара
8. в)
9. Драмски спев, *Горски вијенац*,
Петар Петровић Његош
10. зрцало – огледало; гумно – место где се врше жито, или окупља народ; тефтер – бележница; синцир – ланац; целат – извршилац смртне казне; ђуприја – мост; шанац – ров; зулум – тиранија, насиље; јатак – хајдучки заштитник; чун – чамац
11. Игуман Стефан 12. Т, Н, Н, Т, Н, Н
13. а) XVIII век б) XIX век в) XX век
14. а) *Сеобе* б) Милош Црњански
в) (историјски) роман
г) дескрипција (описивање)
15. историјски роман
16. *Покошено њоље*, Бранимир Ћосић
17. окно – прозорско стакло; шајкача – војничка или сељачка капа; подворник – послужитељ, домар; плот – ограда, тараба; балустрада – ограда од стубова на степеништу или тераси; запрека – препрека, сметња; варош – насеље, град; басамак – степеник; махала – градска четврт; никал – врста метала
18. – Дакле, шта је по вољи? – Ја бих... Молио бих нешто о путовањима... – Ти би, молио би... Ти сам не знаш, чини ми се, шта хоћеш – Идемо даље!
19. лајтмотив
20. Алегорија представља врсту продужене, развијене метафоре, којом читава песничка или прозна слика добија пренесено значење.
21. 1961. године.
22. приповетка, алегорија, непознато време радње, фантастични елементи, *Продавница њајни*
23. а) *Пилијенда* б) Симо Матавуљ в) новела
24. Т, Т, Н, Н
25. а) писмо, допис б) ситан новац
в) воденички камен г) врста цвета
д) јеврејски свештеник ђ) број примерака штампаног издања новина, часописа или књига

26. Т, Н, Н, Н 27. Стил

28. а) Мамац б) Давид Албахари
в) епика г) роман

29. а) ретроспективно приповедање
б) дијалог в) хронолошко приповедање

30. слобода, XX век, Саливен, упорност,
америчка књижевност

31. Есеј

32. „Баш ме брига шта мисле. Показаћу ја
њима шта значи летети. Бићу прави
прогнаник, ако баш то хоће. А после ће им
бити жао...”

33. Епилог

34. Прота Матеја Ненадовић Иво Андрић Милутин Миланковић Доситеј Обрадовић

35. усправно: 1. карактеризација, 2. мемоари,
3. приповетка; водоравно: 4. историјски
роман, 5. фабула, 6. биографија.

ДРАМА

1. лица, дидаскалије, чин, сцена 2. в)

3. (заједљиво), (таре сузе)

4. А. „Е, чекај, блентави Давиде! Што си
посрљо ко прасе у сурутку? Зар не видиш да
господини имају посла? Ослони се на зид,
па мало причекај.” Б. монолог / унутрашњи
монолог / солилоквиј

5. а) 3, б) 2, в) 1 6. чин, појава, дијалог, лица

7. Избирачица, Кирија, Свемирски змај,
Покондирена љииква, Сумњиво лице,
Грађанин љлемић

8. Фема 9. б) 10. Н, Н, Т, Н

11. Ко љо љамо љева, Душан Ковачевић

12. а) Ђелави, Брка б) Ловац, Певач в) Алекса

13. а)

14. Петар Кочић Молијер Бранислав Нушић Душан Ковачевић

15. усправно: 2. иронија, 3. Сумњиво лице, 6.
Данило Киш, 8. синопсис, 9. сценарио, 12.
сатира; водоравно: 1. Молијер, 4. Журден,
5. дијалог, 7. кулминација, 10. једночинка,
11. оксиморон.

Литература

- Албахари, Д. (1996). *Мамац*. Београд: Стубови културе.
- Андрић, И. (1967). *Деца: ѝријовейке*. Београд: Просвета; Загреб: Младост; Сарајево: Свјетлост; Љубљана: Државна заложба Словеније.
- Бах, Р. (2013). *Галеб Џонаџан Ливинџион*. (Д. Капић, Прев.) Земун: ЈРЈ.
- Буцати, Д. (1998). *Продавница џајни* (Ц. Јакшић, Прев.). Београд: Не & Бо.
- Јакшић, Ђ. (1970). *Песме; Јелисавейка; Проза*. Нови Сад–Београд: Матица српска; Српска књижевна задруга.
- Јовановић-Змај, Ј. (1969). *Ђулићи; Ђулићи увеоци*. Нови Сад: Матица српска.
- Караџић, В. С. (1824). *Народне српске ѝјесме. Књ. 1: у којој су различне женске ѝјесме*. Лајпциг: Штампарија Брајткопфа и Херла.
- Караџић, В. С. (1833). *Народне српске ѝјесме. Књ. 4, у којој су различне јуначке ѝјесме*. Беч: Штампарија Јерменског манастира.
- Караџић, В. С. (1972). *Српска исџиорија нашеј времена*. Београд: Нолит.
- Караџић, В. С. (1988). *Народне српске ѝријовијейке (1821); Српске народне ѝријовијейке (1853)* (прир. М. Панџић). Београд: Просвета.
- Кочић, П. (1972). *Јауци са Змијања*. Нови Сад: Матица српска; Београд: Српска књижевна задруга.
- Лазаревић, Л. К. (1970). *Дела*. Нови Сад: Матица српска; Београд: Српска књижевна задруга.
- Лалић, И. В. (2009). *Песме*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Максимовић, Д. (1969). *Песме*. Београд: Матица српска; Српска књижевна задруга.
- Матавуљ, С. (1901). *С мора и с ѝланине: ѝријовијейке*. Нови Сад: Матица српска.
- Молијер. (1960). *Смешне ѝреџизе; Грађанин ѝлемеић* (Р. Димитријевић и С. Матавуљ, Прев.). Београд: Нолит.
- Недић, В. (1964). *Филиј Вишњић*. Београд: Рад.
- Нушић, Б. (1970). *Оџабране комедије 1*. Нови Сад: Матица српска; Београд: Српска књижевна задруга.
- Петровић Његош, П. (1973). *Горски вијенац* (прир. Н. Банашевић). Београд: Српска књижевна задруга.
- Попа, В. (1971). *Песме*. Нови Сад: Матица српска; Београд: Српска књижевна задруга.
- Поповић, Т. (2007). *Речник књижевних ѝермина*. Београд: Логос Арт.
- Радичевић, Б. (1984). *Песме*. Нови Сад: Матица српска.
- Ђосић, Б. (1969). *Покошено ѝоље*. Нови Сад: Матица српска; Београд: Српска књижевна задруга.
- Цветајева, М. (1990). *Песме и ѝоеме* (прев. М. Николић, М. Добрић и др.). Београд: Народна књига; Српска књижевна задруга.
- Црњански, М. (1987). *Сеобе*. Београд: Нолит.

Белешке

[illegible]